

อนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า
(ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2565)
**THE SCENARIO OF CITIZENSHIP EDUCATION CURRICULUM AT
THE BASIC EDUCATION LEVEL IN THE NEXT DECADE
(DURING 2012 – 2022)**

นิรมล ตูจินดา¹, อูษา คงทอง², สุธี พรรณหาญ³, บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์⁴
Niramol Tuchinda¹, Ausa Kongthong², Suthee Phunhan³, Boonchaet Phinyoanantapong⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและนำเสนออนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) ด้วยกระบวนการวิจัยแบบ EDJR (Ethnographic Delphi Futures Research) การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านพลเมืองศึกษา จำนวน 24 คน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพลเมืองศึกษา จำนวน 363 คน จากทั่วภูมิภาคของประเทศ ระยะที่ 2 การสร้างภาพอนาคตหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรพลเมืองศึกษาโดยคณะผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรพลเมืองศึกษาจำนวน 5 คน วิจัยการศึกษาด้วยเทคนิควิจัยแบบ EDJR วงล้ออนาคต และผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มเหตุการณ์ ผลการศึกษาได้ร่างภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 – 2565) (ฉบับร่าง) ในด้านปรัชญาของหลักสูตรเน้นการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาจริยธรรมบุคคล การสร้างความเป็นพลเมืองที่มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับบริบทสังคม ก้าวสู่ความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลโลก ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ด้านคุณลักษณะผู้เรียน เป็นคนมีประสิทธิภาพ เคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่น มีทักษะด้านการสื่อสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ สื่อตรงมีจิตสาธารณะ รู้จักคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจจากข้อมูลที่หลากหลาย สามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติแบบยั่งยืน ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่มีวัฒนธรรมประชาธิปไตยมีจิตสาธารณะในการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน ชุมชน มีทักษะความคิดอย่างมีวิจารณญาณ เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม และความแตกต่างทางความคิดให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ด้านรูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร จัดบูรณาการการเรียนการสอนกับจัดกิจกรรมที่มีความเป็นรูปธรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตอย่างเต็มศักยภาพทุกด้าน จัดรายวิชาเพื่อสร้างจิตสาธารณะในการแก้ปัญหาสังคม ด้านสาระการเรียนรู้ จัดสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมแต่ละระดับชั้น โดยระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเน้นการรู้จักตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น ความรู้พื้นฐานต่างๆ ของสังคมโลก หน้าที่คุณลักษณะของความเป็นพลเมือง หลักการพึ่งตนเอง การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เน้นการรู้เข้าใจ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว โรงเรียน และสังคม เรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้าน เข้าใจการเมืองระดับท้องถิ่น เคารพความคิดเห็นต่าง เคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

¹ นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
Doctor of Philosophy (Curriculum and Instruction), Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, E-mail: docterpuni02@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
Assistant Professor Dr., Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
Assistant Professor Dr., Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
Associate Professor Dr., Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

เน้นการรู้ เข้าใจสิทธิหน้าที่ตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ มีสำนึกความเป็นพลเมือง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม เข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม เรียนรู้วัฒนธรรมไทย ประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศอื่นๆ ในทวีปเอเชีย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เน้นการเรียนรู้หลักกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ สิทธิ เสรีภาพสากล ความรับผิดชอบของพลเมืองต่อสังคมระดับชาติ การเป็นมิตรกับประเทศเพื่อนบ้าน และนานาชาติ นานาชาติ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ค้นคว้าเข้าถึงแหล่งความรู้ด้วยตนเอง เห็นปัญหาและลงมือทำเพื่อนำการเปลี่ยนแปลง ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นจัดการศึกษาเรียนรู้ รูปแบบโครงการ โครงการงาน เพื่อสังคม ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความเหมาะสมในแต่ละระดับชั้น โดยจัดกิจกรรมเพื่อสังคมในรูปแบบการให้ และอาสาช่วยเหลือสังคม ด้านสื่อที่สนับสนุนการเรียนรู้ มุ่งใช้ข่าว เหตุการณ์ สถานการณ์จริงของสังคมจากสื่อทุกประเภท ด้านการวัดและประเมินผล มุ่งวัดและประเมินทั้งด้าน เจตคติ ค่านิยม ทักษะ ความรู้ ความสามารถ การมีส่วนร่วมและการปฏิบัติในชีวิตจริง

คำสำคัญ: หลักสูตรพลเมืองศึกษา/ อนาคตภาพ/ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

The aim of the research is to study the Scenario of citizenship education curriculum at the basic education level in the next decade (during 2012 - 2022) by the Ethnographic Delphi futures research. The 2 steps of the research methodology were as follow: The first step was studying of the experts and citizenship personnel on the 24 persons and 363 citizenship education personnel's idea from all over Thailand about the probability of trend of citizenship education curriculum at the basic education level. The second step was the creation the draft of the scenario of citizenship education curriculum and development the citizenship education curriculum the basic education level in the nest decade by the 5. The study was as follows: The scenario of citizenship education curriculum at the basic education level in the next decade (during 2012 - 2022) (The draft). The curriculum's philosophy were focus education of quality, develop moral personal, intercultural skills into peacefulness of the asean-world citizen. The good character of students were efficiency person to respect voice, freedom, communication, information and media literacy, honesty and public mind, critical thinking of many information to decide for the sustainable development. The aim of the curriculum were citizenship into democracy culture public mind of school and community, critical thinking, cross-cultural understanding into together peacefulness. The civic education into collaboration, teamwork and leadership and problem solving activities. The learning areas for The grade 1-3 was know-self, family, community, basic knowledge of global, civic character, self-reliant, and to assist in moral principle. The grade 4-6 was responsible for family, school community, to take lesson neighborhood intercultural skill, local political, cross culture understanding and human rights. The grade 7-9 was understand right, duties in constitution, citizenship, to be responsible for themselves family community, cultural different Thailand, neighborhood country and intercultural asia. The grade 10-12 was knowledge law in rights, duties and freedom, responsible citizen, neighborhood citizenship, critical thinking, and problem solving to access organizational learning. The learning activities for grade 1-12 was at the providing as project based learning .The learners developing activities for the grade 1-12 was public mind in action learning, resource in community. The teaching material was focus news, case, situation for various learning sources. The evaluation was focus on assessment for attitude, values, knowledge, skillful, performance, collaboration, participation.

Keywords: Citizenship Education Curriculum/ Scenario/ Basic Education Level

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายพลเมืองศึกษาของชาติตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาลมีความสอดคล้องกัน คือ มุ่งพัฒนาให้เยาวชนเป็นพลเมืองที่มีความเป็นไทยและมีวิสัยทัศน์สากล สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างสันติสุข นโยบายพลเมืองศึกษาของไทยได้รับการถ่ายทอดจากการศึกษาตามอัยาศัยสู่การศึกษาในระบบพลเมืองศึกษาในระยะหลังเน้นสาระความรู้ทางวิชาการมากกว่าการปลูกฝังและหล่อหลอมความเป็นคนดี รวมทั้งมีนโยบายจากกระทรวง ศึกษาธิการให้โรงเรียนปฏิบัติตามระบบการศึกษาแบบรวมศูนย์อำนาจ อย่างไรก็ตาม สถานศึกษายังมี การปฏิบัติไม่สอดคล้องกับเจตนาของนโยบายพลเมืองศึกษาของประเทศ สถานศึกษา ยังเน้นการสอนสาระความรู้ของพลเมือง โดยการบรรยายเป็นหลัก เน้นหนักให้ความสำคัญที่การเป็นคนเก่ง และมีการฝึกปฏิบัติการการมีส่วนร่วมกับชุมชนและรับใช้สังคมยังมีน้อย (สมหวัง พิริยานูวัฒน์, 2553, หน้า 21)

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีลักษณะที่ผู้คนเห็นแก่ตัวกันมากขึ้น แบ่งเป็นฝ่ายและไม่สนใจหรือละเลยกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนและประเทศชาติ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน ยังมีคนกว่าร้อยละ 60 ของประเทศที่นิ่งเฉย ไม่แสดงท่าทีว่าจะเข้ามาช่วยกันแก้ไขปัญหากจนทำให้ปัญหาทางการเมืองยกระดับไปสู่การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นแนวคิดที่บั่นทอนความเจริญของประเทศชาติอย่างมาก ซึ่งสะท้อนถึงการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยว่าไร้รากฐานและความเข้าใจในเรื่องความเป็นพลเมือง (สำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า, 2553)

ในการพัฒนาหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เตรียมการสู่หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล จึงควรมีการสร้างภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษา ให้เหมาะสมทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ตลอดจนสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาหลักสูตรพลเมืองศึกษาที่ผ่านมา

ผู้วิจัยจึงได้สร้างภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2565) ซึ่งเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ปัญหาการวิจัย

อนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในระยะสิบปีข้างหน้า (พ.ศ. 2555-2565) ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาและนำเสนออนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) ในด้านปรัชญาของหลักสูตร คุณลักษณะผู้เรียน จุดมุ่งหมายของหลักสูตร รูปแบบ และโครงสร้างหลักสูตร สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สื่อที่สนับสนุนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) ทำให้ได้ภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผน และการตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรพลเมืองศึกษา สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555 - 2565) ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น, ประถมศึกษาตอนปลาย, มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) ประกอบด้วย เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและนำเสนออนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565)

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 ได้แก่ ผลการวิเคราะห์แนวโน้มเหตุการณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญด้านพลเมืองศึกษาจำนวน 24 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sample) มีฉันทามติในขั้นตอน EDFR ผลการสร้างวงล้ออนาคต ผลการวิเคราะห์โอกาสที่เป็นไปได้ของแนวโน้มหลักสูตรพลเมืองศึกษา จากการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรด้านพลเมืองทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ จำนวน 363 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster sampling) และผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มเหตุการณ์สี่เรื่องนี้ มาสังเคราะห์ร่วมกัน สร้างเป็นร่างภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565)

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้อง เหมาะสมของร่างภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565)

ผู้วิจัยนำร่างภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) ที่สร้างขึ้น มาให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 คน ประเมินความสอดคล้องเหมาะสม ในด้านโครงสร้าง (Construct validity) และเนื้อหา (Content validity) เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุงแก้ไขร่างภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษา ให้มีความชัดเจนเหมาะสม และเป็นไปได้ในอนาคต

ขั้นตอนที่ 3 การเขียนภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565)

ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาหลักสูตร จากขั้นตอนที่ 2 มาใช้ปรับปรุงแก้ไขร่างภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาที่สร้างขึ้น จากนั้นเขียนเป็นภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565)

ผลการวิจัย

ผลการสร้างอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) (ฉบับร่าง) ผู้วิจัยได้ปรับปรุง แก้ไข ประเด็นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วเขียนเป็นภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) ที่มีความชัดเจนเหมาะสม เป็นไปได้ในอนาคตนำเสนอตามลำดับดังนี้

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องเชื่อมโยงสภาพชีวิตจริงจากความรู้สู่เจตคติ พัฒนาคุณภาพพอเพียงให้ เป็นไปตามมาตรฐานของความเป็นพลเมืองไทย พลโลก ก้าวสู่ความเป็นสากล

2. เป็นหลักสูตรที่มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยการเรียนรู้จากการกระทำที่ สอดคล้องกับชีวิตจริง ผู้มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝัง จิตสำนึกคือ โรงเรียน พ่อแม่ และสื่อมวลชน ในบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมทุกระดับ

3. เป็นหลักสูตรที่บูรณาการพัฒนาผู้เรียนสู่ สังคมโดย Civic Education เป็นเครื่องมือ ผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางที่จะพัฒนาตนเอง

4. เป็นหลักสูตรที่มุ่งทักษะความเข้าใจต่าง วัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ ให้แนวคิดทางการศึกษา ในกระแสโลกาภิวัตน์ มีทักษะการเปลี่ยนแปลงที่ ประยุกต์สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย

ปรัชญาของหลักสูตร

1. เป็นการศึกษาเพื่อการดำรงชีวิตร่วมกัน อย่างมีคุณภาพ มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา รู้หลักปฏิบัตินำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

2. เป็นการศึกษามุ่งพัฒนาทักษะด้านภาษา การสื่อสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ เพื่อสร้างความเป็น พลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลโลก

คุณลักษณะผู้เรียน

1. ผู้เรียนเป็นคนมีประสิทธิภาพ เข้าใจและ ปฏิบัติตามหลักสิทธิและหน้าที่ เคารพสิทธิเสรีภาพของ ตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม มีจิตสำนึกสาธารณะร่วมกำหนดอนาคตชุมชนและสังคม

2. เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย ความรับผิดชอบ กตัญญู ซื่อตรงเอื้อเฟื้อเพื่อน มนุษย์ มีจิตลักษณะความเป็นประชาธิปไตยลงลึกในชีวิต

3. เป็นคนไทยที่มีคุณภาพ มั่นใจในหลัก เศรษฐกิจพอเพียง ปรับตัวเข้ากับยุคดิจิทัล รู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

4. มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จัก คิดวิเคราะห์ และตัดสินใจจากข้อมูลที่หลากหลาย

5. มีทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่าง กระบวนทัศน์ สู่การเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลโลก สามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติแบบยั่งยืน

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เป็นการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย มีจิตสาธารณะ เคารพในศักดิ์ศรีและมีทักษะความคิดอย่างมีวิจารณญาณเข้าใจความแตกต่างทางความคิดของมนุษย์
2. เป็นการศึกษาที่เสริมสร้างความเป็นพลเมือง โดยผ่านการหล่อหลอมทั้งในหลักสูตร การศึกษาและนอกหลักสูตรมีส่วนร่วมทั้งท้องถิ่น เน้นการปฏิบัติจริงด้วยทักษะความร่วมมือจากการสนับสนุนของเครือข่ายทุกภาคส่วนในสังคม
3. เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและประเทศชาติ มีทักษะภาษา การสื่อสารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ มีทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนการทัศน์ให้สามารถเป็นพลโลกได้ในทุกที่

รูปแบบและโครงสร้างหลักสูตร

1. รูปแบบที่บูรณาการ การเรียนการสอน เข้ากับการจัดกิจกรรมที่มีความเป็นรูปธรรม ให้ผู้เรียน

ได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตอย่างเต็มศักยภาพทุกด้าน

2. รูปแบบที่มุ่งพัฒนาทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนการทัศน์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน และหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน สู่หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล
3. รูปแบบจัดรายวิชากิจกรรม เพื่อสร้างจิตสาธารณะในการแก้ปัญหาสังคมให้มากขึ้น พัฒนาความเป็นเลิศสู่ความเป็นสากล โดยกิจกรรมผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการสร้างสำนึกพลเมืองในการลงมือปฏิบัติ มีส่วนร่วมกับชุมชนสังคม
4. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้พลเมือง ศึกษาได้พัฒนาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามตาราง ดังนี้

ตารางสาระและมาตรฐานการเรียนรู้พลเมืองศึกษา

ชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1-3)	ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ประถมศึกษาปีที่ 4-6)	ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)	ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)
ประกอบด้วย 8 สาระ 19 มาตรฐาน สาระที่ 1: รู้จักตนเอง รู้จักครอบครัว รู้จักท้องถิ่น รู้จักภูมิภาค และรู้จักโลก มาตรฐาน: รู้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับครอบครัว โรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น มาตรฐาน: รู้เข้าใจความสัมพันธ์ของภูมิภาคต่างๆ ของโลก มาตรฐาน: สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการตนเองต่อครอบครัว ชุมชนท้องถิ่นและเตรียมพร้อมสู่ความเป็นสากลกับมิตรประเทศ สาระที่ 2: หน้าที่พลเมือง รู้จักหน้าที่ตนเอง/ผู้อื่น เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเอง/ผู้อื่น และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น มาตรฐาน: รู้และเข้าใจหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ผู้อื่น เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเอง/ผู้อื่น และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น	ประกอบด้วย 8 สาระ 19 มาตรฐาน สาระที่ 1: รู้เข้าใจเกี่ยวกับจิตสำนึกความเป็นพลเมือง สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี มีทักษะและลักษณะชีวิตที่ดี มีจิตสาธารณะและรับผิดชอบต่อสังคม มาตรฐาน : เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามใช้หลัก ศาสนธรรมต่อการมีลักษณะชีวิตที่ดี มีจิตสาธารณะและความรับผิดชอบต่อสังคม มาตรฐาน : แสดงออกถึงความสามารถของตนเองใน ความรับผิดชอบต่อประโยชน์ต่อสังคม สาระที่ 2: ทักษะชีวิตในโรงเรียนระหว่างห้องเรียน ระหว่างโรงเรียน สังคม ชุมชนที่เกี่ยวกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มาตรฐาน : มีความ	ประกอบด้วย 9 สาระ 22 มาตรฐาน สาระที่ 1: หลักสิทธิ หน้าที่ตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ การใช้หลักสิทธิเสรีภาพของประเทศเพื่อนสนิทหน้าที่ความเสมอภาคกฎหมายสิทธิชุมชนเคารพความหลากหลาย การสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม มาตรฐาน : เข้าใจระบบการเมือง การปกครองรัฐธรรมนูญ สิทธิมนุษยชนหน้าที่สิทธิเสรีภาพ ฯลฯ ตามวัฒนธรรมประชาธิปไตย มาตรฐาน : เคารพและยอมรับความหลากหลาย มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองการปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย มาตรฐาน: มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน สาระที่ 2: มีสำนึกสาธารณะ	ประกอบด้วย 9 สาระ 29 มาตรฐาน สาระที่ 1: เรียนรู้หลักกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่สิทธิเสรีภาพตามหลักสากล ทั้งที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ มาตรฐาน: เข้าใจระบบการเมืองการปกครอง รู้กฎหมายสิทธิมนุษยชน หน้าที่สิทธิเสรีภาพตามหลักสากล ประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตตามบริบทสังคมในอุดมการณ์ประชาธิปไตย มาตรฐาน: มีจิตสำนึก ค่านิยมการปกครองประชาธิปไตย วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา มาตรฐาน: ประเมินสถานการณ์ สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและเสนอแนวทางพัฒนา สาระที่ 2: เรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อวาง แผนอนาคต รักษาสถาบันให้

ขั้นประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1-3)	ขั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ประถมศึกษาปีที่ 4-6)	ขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)	ขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)
<p>มาตรฐาน: วิเคราะห์ปัญหา การไม่รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและไม่ละเมิดสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่นจะมีผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม</p> <p>สาระที่ 3: มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง รักศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ มีวินัย ช่วยเหลือตนเองได้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมมีส่วนร่วมและทำหน้าที่ของตนเองในครอบครัวและชุมชน</p> <p>มาตรฐาน: เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงาม ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมโลกอย่างสันติสุข</p> <p>มาตรฐาน: มีทักษะในการช่วยเหลือตนเอง อดทนต่อความลำบากได้</p> <p>สาระที่ 4: มีความรู้ทักษะ และลักษณะชีวิตที่ดี ทักษะชีวิตของตนเองและสังคมเพื่อน ครอบครัว</p> <p>มาตรฐาน: รู้และเข้าใจความสัมพันธ์ของตนเองต่อครอบครัว สังคมเพื่อน</p> <p>มาตรฐาน: มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและทำกิจกรรมในครอบครัวและโรงเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย</p> <p>สาระที่ 5: หลักการพึ่งพาตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามหลัก ศาสนธรรมบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในฐานะสมาชิกของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และของชาติ</p> <p>มาตรฐาน: รู้และเข้าใจหลักการพึ่งพาตนเองและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในฐานะสมาชิกของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม และชาติ</p> <p>มาตรฐาน: เข้าใจและปฏิบัติตามตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคม</p>	<p>รับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลเมืองดี</p> <p>มาตรฐาน : มีส่วนร่วมในการฟื้นฟูปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน</p> <p>สาระที่ 3: สิทธิหน้าที่ สิทธิมนุษยชน การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีความเข้าใจการเมืองระดับท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น</p> <p>มาตรฐาน: เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาทสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย</p> <p>มาตรฐาน: ระบุหน้าที่ของสมาชิกชุมชนในการมีส่วนร่วมความรู้ กิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในท้องถิ่น</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากองค์กรปกครองท้องถิ่น</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐบาล</p> <p>สาระที่ 4: แนวทางปฏิบัติพลเมืองที่ดีความคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานการเคารพกติกา การเคารพความคิดเห็นต่าง การเคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น</p> <p>มาตรฐาน: มีความรู้และเข้าใจด้วยบทบาทหน้าที่การเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมในวิถีประชาธิปไตย ตรวจสอบพฤติกรรมของตนเองและปรับปรุงแก้ไข</p> <p>มาตรฐาน: มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับกฎ กติกา ข้อบัญญัติและกฎหมาย ตระหนักความสำคัญและปฏิบัติตาม</p> <p>มาตรฐาน: มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล</p>	<p>ความเป็นพลเมือง ในความรับผิดชอบต่อตนเอง</p> <p>ครอบครัว ชุมชน ภูมิภาค</p> <p>มาตรฐาน: มีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นพลเมืองดีมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมภิบาลสันติวิธี</p> <p>มาตรฐาน: มีจิตสำนึกสาธารณะแสดงออกในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภาคพลเมืองกิจกรรมท้องถิ่นและประเทศ</p> <p>สาระที่ 3: มีความรู้ ทักษะ และลักษณะชีวิตที่ดี รู้ลึก รู้กว้าง รู้ไกลเข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน บ้านมาตรฐาน : มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์บทบาทความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคม</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศและเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง</p> <p>มาตรฐาน: รู้และเข้าใจความเป็นมาของชาติ ศึกษาเหตุการณ์ประวัติศาสตร์เพื่อวางแผนอนาคต</p> <p>มาตรฐาน: เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมโลก</p> <p>สาระที่ 4: การวิเคราะห์ใช้เหตุใช้ผลจากศึกษากรณีตัวอย่าง รู้จักวิเคราะห์ดี-ชั่ว ให้มีที่ปรึกษาชีวิต</p> <p>มาตรฐาน: อธิบายและปฏิบัติตามทางสังคมตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเองและครอบครัว ชุมชนและประเทศ</p> <p>มาตรฐาน: เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดี</p>	<p>สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสำนึกในความเป็นพลเมืองยึดมั่นวิถีประชาธิปไตย</p> <p>มาตรฐาน: รู้และเข้าใจความเป็นมาของชาติ ศึกษาเหตุการณ์ประวัติศาสตร์เพื่อวางแผนอนาคต</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข</p> <p>สาระที่ 3: ความรับผิดชอบต่อสังคม ระดับชาติ การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองและการใช้สิทธิ การปกป้องสิทธิ สิทธิตนเอง ชุมชน ท้องถิ่น สังคมไทย การเป็นมิตรประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านและนานาชาติ</p> <p>มาตรฐาน: มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตนและมีส่วนสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศและสังคมโลก</p> <p>มาตรฐาน: มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา สามารถวิเคราะห์ปัญหาการเมืองที่สำคัญในประเทศจากแหล่งข้อมูลต่างๆ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไข</p> <p>มาตรฐาน: เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก</p> <p>สาระที่ 4: มีความ สามารถ และทักษะในการคิดวิเคราะห์ หลักการตามกฎหมายและกติกาสากล</p> <p>มาตรฐาน: มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการเจรจาต่อรอง การคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์และการคิดอิสระเป็นตัวของตัวเอง</p> <p>มาตรฐาน: มีความ สามารถ ประเมิน แสวงหา สังเคราะห์ และใช้ข้อมูลข่าวสารกับ</p>

ขั้นประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1-3)	ขั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ประถมศึกษาปีที่ 4-6)	ขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)	ขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)
<p>โลกอย่างมีความสุข</p> <p>สาระที่ 6: การศึกษาบทบาทหน้าที่ของพลเมืองต่อสิ่งแวดล้อม</p> <p>มาตรฐาน: รู้และเข้าใจภาวะปัญหาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่น มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>มาตรฐาน : ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชนใกล้เคียง</p> <p>สาระที่ 7: การศึกษาบุคคลตัวอย่างจากครู ผู้ปกครอง บุคคลตัวอย่างของชุมชน และการนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์</p> <p>มาตรฐาน: รู้และเข้าใจได้แนวคิดจากการศึกษาบุคคลตัวอย่างจากครู ผู้ปกครอง บุคคลตัวอย่าง</p> <p>มาตรฐาน: สามารถนำแนวคิดจากการศึกษาบุคคลตัวอย่างไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมภาวะผู้นำของตนเองด้วยการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม</p> <p>สาระที่ 8: การศึกษาเหตุการณ์สำคัญ ข่าวประเภทต่างๆ ประโยชน์จากข่าวและที่มาของแหล่งข่าว</p> <p>มาตรฐาน: รู้และเข้าใจจากการศึกษาประสบการณ์จากข่าว เหตุการณ์สำคัญ</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากข่าวประเภทต่างๆ ประโยชน์จากข่าวและที่มาของแหล่งข่าว</p> <p>มาตรฐาน: ตระหนักถึงผลกระทบการรับรู้เชื่อถือข่าวโดยขาดการวิเคราะห์</p>	<p>สาระที่ 5: เรียนรู้วัฒนธรรมสังคมไทย และวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>มาตรฐาน: รู้และเข้าใจวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>มาตรฐาน: มีทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม</p> <p>มาตรฐาน: มีทักษะประยุกต์บูรณาการวิถีชีวิตพอเพียงสู่วัฒนธรรมสังคมไทย</p> <p>สาระที่ 6: ศึกษา สืบค้น และร่วมวิเคราะห์ วิจัยนวัตสารสาธารณะจากแหล่งข้อมูลต่างๆ อย่างหลากหลาย</p> <p>มาตรฐาน: ติดตามข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม</p> <p>มาตรฐาน: มีความ สามารถประเมิน แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>สาระที่ 7: ศึกษาบุคคลตัวอย่างของสังคม ครู ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน และสังคมไทย</p> <p>มาตรฐาน: สำรวจ ค้นคว้า ศึกษา นำเสนอบุคคลตัวอย่างซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน</p> <p>มาตรฐาน: สามารถนำแนวคิดจากบุคคลตัวอย่างประยุกต์ใช้เป็นต้นแบบ จุดประกายความคิดทางสังคมได้อย่างเหมาะสม</p> <p>สาระที่ 8: ศึกษาเรียนรู้แบบโครงการตามการปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาในระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ใกล้เคียง</p> <p>มาตรฐาน: สามารถสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดทำโครงการที่เสนอแนวคิดเพื่อสาธารณประโยชน์</p>	<p>มาตรฐาน: มีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิมนุษยชน</p> <p>สาระที่ 5: ฝึกการแสดงออกในเรื่องของหน้าที่ ความรับผิดชอบ เดิมใจช่วยเหลือผู้อื่น ตามความสามารถของตน การเข้าใจเรื่องสิทธิของตน</p> <p>มาตรฐาน: ยกตัวอย่างและปฏิบัติตามสถานภาพบทบาทสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี</p> <p>สาระที่ 6: แสวงหาความรู้ด้วยตนเองศึกษาวิเคราะห์ข่าวสารสาธารณะจากหลายๆ แหล่ง ข้อมูล</p> <p>มาตรฐาน: ติดตามข้อมูลข่าวสารจากหลายๆ แหล่งข้อมูล เสนอข่าวสารทางการเมืองการปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยในปัจจุบัน</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารจากหลายๆ แหล่ง ข้อมูล เสนอข่าวสารทางการเมือง การปกครองที่มีผลกระทบต่อสังคมไทยในปัจจุบัน</p> <p>สาระที่ 7: มีความคิดสร้างสรรค์เรียนรู้ปัญหาของชาติ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและสังคม</p> <p>มาตรฐาน: มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการแก้ปัญหา วิเคราะห์ปัญหาการเมืองเรียนรู้ปัญหาของชาติจากแหล่งข้อมูลต่างๆ พร้อมเสนอแนวทางแก้ไข</p> <p>มาตรฐาน: เสนอแนวทางร่วมเครือข่ายด้านทุจริตคอร์ปชั่นและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐโดยประชาชน</p> <p>สาระที่ 8: มีจิตอาสา ความรับผิดชอบ การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจอย่างเหมาะสม โดยบูรณาการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์สาเหตุ</p>	<p>หลักการตามกฎหมายและกติกาสากลอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>มาตรฐาน: มีความ สามารถสร้างสรรค์ความคิดใหม่ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ</p> <p>สาระที่ 5: ศึกษาพัฒนาบุคคล การเมืองเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม มีความ สามารถในการค้นคว้าหาความรู้และเข้าถึงแหล่งความรู้ด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข่าวสาร สาธารณะ วิเคราะห์บทบาทนักการเมือง ศึกษาข่าวสารปัญหาของชาติ</p> <p>มาตรฐาน: สามารถประเมินแสวงหาเข้าถึงแหล่งความรู้ และใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์ข่าวสารปัญหาของชาติ ตระหนักถึงความสำคัญปัญหาภัยทุจริตคอร์ปชั่นของประเทศ</p> <p>มาตรฐาน: มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ขึ้นตนเองและสังคมได้</p> <p>มาตรฐาน: สามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคมได้เห็นปัญหาและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง</p> <p>สาระที่ 6: ภาวะผู้นำ การสร้างศักยภาพของตนมีคุณลักษณะมุ่งประโยชน์ส่วนรวมรู้หลักธรรมาภิบาล</p> <p>มาตรฐาน: มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลเมืองดี มีเหตุผลและวางแผนจัดการสู่เป้าหมายมุ่งประโยชน์ส่วนรวมที่ตั้งไว้ได้</p> <p>มาตรฐาน: เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของภาครัฐโดยประชาชน</p> <p>สาระที่ 7: หน้าที่ของพลเมืองต่อสถานะสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา</p>

ขั้นประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1-3)	ขั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ประถมศึกษาปีที่ 4-6)	ขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3)	ขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)
		<p>และผลกระทบที่ประเทศไทยได้รับจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมโลกจากภูมิภาคต่างๆ</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์สถานการณ์และศึกษาบทเรียนการจัดการป้องกันช่วยเหลือด้านมลพิษสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศต่างๆ</p> <p>มาตรฐาน: เห็นปัญหาและลงมือทำเพื่อนำสู่การเปลี่ยนแปลงร่วมกับชุมชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม</p> <p>สาระที่ 9: การเรียนรู้แบบโครงการ โครงการตามการปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสางานสาธารณะประโยชน์ เครือข่ายครอบครัว ชุมชน โรงเรียน และสังคม</p> <p>มาตรฐาน: สามารถสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำโครงการ โครงการที่เสนอแนวคิดเพื่อสาธารณะประโยชน์</p>	<p>สถานการณ์สังคม เสนอแนวคิดในการแก้ไข การสนับสนุน ร่วมดำเนินการในหน้าที่ของพลเมือง</p> <p>มาตรฐาน: มีความรับผิดชอบและเป็นพลเมืองดีสามารถจัดการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมแก่สังคมไทยและสังคมโลก</p> <p>มาตรฐาน: มีภาวะผู้นำและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา การอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p> <p>สาระที่ 8: ศึกษาวัฒนธรรมการเมือง การปฏิรูปโดยการเรียนรู้จากกลุ่มชนแหล่งความรู้และจากการ ศึกษาตามอัยยาศัย</p> <p>มาตรฐาน: มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและภาวะผู้นำ</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยและเสนอแนวทางการแก้ไข</p> <p>มาตรฐาน: วิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองที่สำคัญในประเทศไทยจากแหล่งข้อมูลต่างๆ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข</p> <p>สาระที่ 9: การเรียนรู้ในรูปแบบโครงการ โครงการจากกิจกรรมงานสาธารณะประโยชน์</p> <p>มาตรฐาน: สามารถสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำโครงการ โครงการ เสนอแนวคิดเพื่อสาธารณะประโยชน์</p> <p>มาตรฐาน: จัดแสดงผลงานเขียนรายงาน หรือเสนอแนวคิดกระบวน การ และผลของโครงการ/โครงการ หรือชิ้นงานให้ผู้อื่นเข้าใจ</p> <p>มาตรฐาน: วางแผนกำหนดแนวทางและปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มชุมชน กิจกรรมสาธารณะประโยชน์</p>

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ผลเมือง
ศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 6
สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับ

สภาพปัญหาในชุมชน ท้องถิ่น ตามความสามารถ
และความสนใจของนักเรียน

ตารางกิจกรรมการเรียนรู้

ชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3)	ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6)	ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3)	ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)
<p>1. กิจกรรมเพิ่มทักษะ การคิดวิเคราะห์ นำเสนอตัวอย่างให้หลากหลายเชิงสถานการณ์</p> <p>2. ใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร และข้อมูลข่าวสาร โดยสร้างสำนึกลงมือปฏิบัติจริงของตนเอง ครอบครัว ห้องเรียน และโรงเรียน</p> <p>3. ใช้การอ่านข่าว ดูข่าว วิเคราะห์ร่วมอภิปราย ข่าวประเภทต่างๆ</p> <p>4. มีการเรียนการสอน จริยธรรม และใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร</p> <p>5. กิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง</p> <p>6. จัดกิจกรรมต่อเนื่อง สร้างจิตอาสา ค่านิยมการให้เสียสละสู่หน้าที่พลเมือง</p> <p>7. จัดกระบวนการเรียนรู้โดยนำสถานการณ์สภาพจริงสู่ห้องเรียน</p>	<p>1. กิจกรรมเพิ่มทักษะ การคิดวิเคราะห์ นำเสนอตัวอย่างให้หลากหลาย การคิดวิเคราะห์เชิงสถานการณ์ วิธีการจัดการปัญหาและทางออกที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน</p> <p>2. ใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร และข้อมูลข่าวสาร โดยสร้างสำนึกลงมือปฏิบัติจริงของตนเอง ครอบครัว ห้องเรียน และโรงเรียนสู่ชุมชน สังคม</p> <p>3. ใช้การอ่านข่าว ดูข่าว วิเคราะห์ร่วมอภิปราย ข่าวเด่นตามกระแสในระดับสังคม ชุมชนท้องถิ่น</p> <p>4. มีการเรียนการสอน จริยธรรม และใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร</p> <p>5. กิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง</p> <p>6. จัดกิจกรรมต่อเนื่อง สร้างจิตอาสา ค่านิยมการให้เสียสละสู่หน้าที่พลเมือง</p> <p>7. จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย</p> <p>- ใช้การเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>- นำสภาพจริงสู่ห้องเรียน และนำนักเรียนปฏิบัติจริงในชุมชน</p>	<p>1. กิจกรรมเพิ่มทักษะ การคิดวิเคราะห์ นำเสนอตัวอย่างให้หลากหลาย การคิดวิเคราะห์เชิงสถานการณ์ วิธีการจัดการปัญหาและทางออกที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน</p> <p>2. ใช้เทคโนโลยี การสื่อสาร และข้อมูลข่าวสาร โดยสร้างสำนึกลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน สังคม</p> <p>3. ใช้การอ่านข่าว ดูข่าว วิเคราะห์ร่วมอภิปราย การเมืองท้องถิ่น การเมืองระดับประเทศ ปัญหา เศรษฐกิจ การเมือง</p> <p>4. มีการเรียนการสอน จริยธรรม และใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร</p> <p>บูรณาการสร้างความเป็นพลเมือง</p> <p>5. จัดกิจกรรมต่อเนื่อง สร้างจิตอาสา ค่านิยมการให้เสียสละสู่หน้าที่พลเมืองร่วมบูรณาการกิจกรรมสร้างความเป็นพลเมืองให้เข้มข้น ในกิจกรรมโครงการให้รู้จักปฏิบัติได้นำไปใช้จริง</p> <p>6. จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย นำสภาพจริงสู่ห้องเรียนและนำนักเรียนสู่ปฏิบัติจริงในชุมชน</p> <p>7. จัดการเรียนรู้แบบโครงการ-โครงการ Activity Learning, Problem Learning และ Project Learning</p>	<p>1. กิจกรรมเพิ่มทักษะ การคิดวิเคราะห์ นำเสนอตัวอย่างให้หลากหลาย การคิดวิเคราะห์เชิงสถานการณ์ วิธีการจัดการปัญหาและทางออกที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน</p> <p>2. ใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร และ ข้อมูลข่าวสาร โดยสร้างสำนึกลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน สังคม</p> <p>3. ใช้การอ่านข่าว ดูข่าว วิเคราะห์ร่วมอภิปรายการเมืองท้องถิ่น การเมืองระดับประเทศ ปัญหา เศรษฐกิจ การเมืองสร้างสำนึกลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมกับชุมชน สังคม</p> <p>4. มีการเรียนการสอน จริยธรรม และใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ชุมชน สังคม เป็นสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบูรณาการกิจกรรมสร้างความเป็นพลเมือง</p> <p>5. จัดกิจกรรมต่อเนื่อง สร้างจิตอาสาในกิจกรรมโครงการให้รู้จัก ปฏิบัติได้นำไปใช้จริง</p> <p>6. จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย</p> <p>- นำนักเรียนสู่ชุมชนโดยการเรียนภาคปฏิบัติจริง/นำสภาพจริงสู่ห้องเรียน</p> <p>- จัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง</p> <p>7. จัดการเรียนรู้แบบโครงการ</p> <p>- โครงการ Activity Learning, Problem Learning และ Project Learning</p>

ตารางกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3)	ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6)	ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3)	ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)
<ol style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมเพื่อสังคมในรูปแบบการให้ (การเสียสละ การบริจาคสิ่งของ) กิจกรรมอาสาช่วยเหลือสังคม ห้องเรียน ในโรงเรียน กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนสู่สภาพแวดล้อมจริงเชื่อมโยงการเรียนรู้ บูรณาการกิจกรรม เข้ากับการแก้ไขปัญหาสังคม ลงมือปฏิบัติจริงในครอบครัว ห้องเรียน และโรงเรียน สร้าง Role Model จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้นำนักเรียนหัวหน้าห้องกรรมการนักเรียน การนำหลักศาสนาธรรมมาปฏิบัติให้เกิดผลประโยชน์จริงต่อตนเอง ครอบครัว ฝึกปฏิบัติจริงจากการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ <ul style="list-style-type: none"> - การร่วมกิจกรรมทางสังคม - กิจกรรมโครงการและโครงการงาน 	<ol style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมเพื่อสังคมในรูปแบบการให้ (การเสียสละ การบริจาคสิ่งของ) กิจกรรมอาสาช่วยเหลือสังคมในห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนใกล้เคียง กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนสู่สภาพแวดล้อมจริงเชื่อมโยงการเรียนรู้ บูรณาการกิจกรรม เข้ากับการแก้ไขปัญหาสังคม ลงมือปฏิบัติจริงในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สร้าง Role Model จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้นำนักเรียนหัวหน้าห้องกรรมการนักเรียน สภานักเรียน การนำหลักศาสนาธรรมมาปฏิบัติให้เกิดผลประโยชน์จริงและนำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ฝึกปฏิบัติจริงจากการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ <ul style="list-style-type: none"> - การร่วมกิจกรรมทางสังคมกับชุมชน กิจกรรมโครงการและโครงการงาน 	<ol style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมเพื่อสังคมในรูปแบบการให้การอาสาช่วยเหลือสังคม กิจกรรมกลุ่ม/ทีม เคลื่อนไหวในชุมชน/หมู่บ้าน สังคมนั้นๆ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนสู่สภาพแวดล้อมจริง บูรณาการกิจกรรม เข้ากับการจัดการแก้ปัญหาสังคม ลงมือปฏิบัติจริงในชุมชนท้องถิ่น สร้าง Role Model (ด้านการจัดการบริหารประเทศ แบบจำลอง, สถานการณ์จำลองในรูปแบบต่างๆ) <ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมนักเรียน, สภานักเรียน - ปฏิบัติกิจกรรมนอกห้องเรียน (รู้ชุมชน รู้สังคม รู้โลก) ฝึกปฏิบัติจริงจากการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ กิจกรรมทางสังคมกับชุมชน การเข้าค่าย และการจัดทำโครงการ โครงการ การนำหลักศาสนาธรรมมาปฏิบัติให้เกิดเป็นจริง 	<ol style="list-style-type: none"> จัดกิจกรรมเพื่อสังคมในรูปแบบการให้การอาสาช่วยเหลือสังคม กิจกรรมกลุ่ม/ทีม เคลื่อนไหวในชุมชน/หมู่บ้าน และสาธารณชนของสังคมนั้นๆ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนสู่สภาพแวดล้อมจริงนำกรณีศึกษาทางสังคมสู่ห้องเรียน บูรณาการกิจกรรม เข้ากับการจัดการแก้ปัญหาสังคม ลงมือปฏิบัติจริงในชุมชน สร้าง Role Model (ด้านการจัดการบริหารประเทศ แบบจำลอง, สถานการณ์จำลองในรูปแบบต่างๆ) กิจกรรมนักเรียน, สภานักเรียน, ปฏิบัติกิจกรรมนอกห้องเรียน (รู้ชุมชน รู้สังคม รู้โลก) ฝึกปฏิบัติจริงจากการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ การร่วม กิจกรรมทางสังคมกับชุมชน การเข้าค่าย และการจัดทำโครงการ โครงการ การนำหลักศาสนาธรรมมาปฏิบัติให้เกิดเป็นจริง

ตารางสื่อสนับสนุนการเรียนรู้

ชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3)	ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6)	ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3)	ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)
<ol style="list-style-type: none"> ข่าว เหตุการณ์จริง สิ่งของจริง เรื่องจริง จากสื่อทุกประเภท รายการณปัญหาที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนกับผู้สอน สื่อมัลติมีเดีย เทคโนโลยี ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองเรียนรู้ในชั้นเรียน แหล่งเรียนรู้ทางสังคม ชุมชนใกล้บ้าน, โรงเรียน จัดศูนย์บริการสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ 	<ol style="list-style-type: none"> สถานการณ์ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ข่าวเหตุการณ์จริง สิ่งของจริง เรื่องจริง จากสื่อทุกประเภท รายการณปัญหาที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนกับผู้สอน สื่อมัลติมีเดีย เทคโนโลยี ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองเรียนรู้ในชั้นเรียน แหล่งเรียนรู้ทางสังคม ชุมชนบริเวณท้องถิ่นจังหวัด 	<ol style="list-style-type: none"> สถานการณ์ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ความเคลื่อนไหวในสถานการณ์จริงประเทศ ข่าวเหตุการณ์จริง สิ่งของจริง เรื่องจริง จากสื่อทุกประเภท มุ่งเน้นแหล่งที่มาของสื่อ แหล่งข้อมูลอ้างอิง รายการณปัญหาที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนกับผู้สอน จุดสำนึกที่เกิดจากการศึกษาตนเองเป็น Story Line 	<ol style="list-style-type: none"> สถานการณ์ข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ความเคลื่อนไหวในสถานการณ์จริงประเทศ ข่าวเหตุการณ์จริง สิ่งของจริง เรื่องจริง จากสื่อทุกประเภท มุ่งเน้นแหล่งที่มาของสื่อ แหล่งข้อมูลอ้างอิง รายการณปัญหาที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนกับผู้สอน สื่อมัลติมีเดีย, เทคโนโลยี ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

(E-Learning Center)	ใกล้เคียง 6. จัดศูนย์บริการสื่อการเรียนรู้อีเลิร์นนิ่ง (E-Learning Center)	5. สื่อมัลติมีเดีย เทคโนโลยี ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง 6. แหล่งเรียนรู้ทางสังคม การ ศึกษาดูงาน การจัด สังคมนิทรรศ	5. แหล่งเรียนรู้ทางสังคม การ ศึกษาดูงาน การจัด สังคมนิทรรศ และประกวด ผลงานสื่อ 6. จากการศึกษาผลกระทบ ของโครงการ/โครงการงานของ นักเรียน เผยแพร่การเรียนรู้
---------------------	---	---	--

ตารางการวัดประเมินผล

ขั้นประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1 - 3)	ขั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6)	ขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3)	ขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6)
1. วัดและประเมินผลจากภาคปฏิบัติ - สภาพจริง การปฏิบัติจริง - การใช้ในชีวิตประจำวัน 2. วัด 3 มิติ - ประเมินจากสภาพจริง โดยการสังเกต - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยวิเคราะห์พฤติกรรม 3. วัดและประเมินผลจากการแนะแนว การติดตามผู้เรียน และการรายงานผล ในแผนการจัดการเรียนรู้	1. วัดและประเมินผลจากภาคปฏิบัติ - สภาพจริง การปฏิบัติจริง - การใช้ในชีวิตประจำวัน 2. วัด 3 มิติ - ประเมินจากสภาพจริง โดยการสังเกต - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยวิเคราะห์พฤติกรรม 3. วัดและประเมินผลจากการแนะแนว การติดตามผู้เรียน และการรายงานผล ในแผนการจัดการเรียนรู้	1. วัดและประเมินผลจากสภาพจริง การปฏิบัติจริงการใช้ในชีวิต ประจำวันมากกว่า ประเมินผลจากแบบทดสอบ 2. วัด 3 มิติ โดย - ประเมินจากสภาพจริง โดยการสังเกต - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยวิเคราะห์พฤติกรรม 3. วัดผลจากการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ การมีส่วนร่วม โดยการวัดและประเมินก่อน-หลังดำเนินการ นำผลปรับปรุงในระบบ PDCA อย่างต่อเนื่อง	1. วัดและประเมินผลจากสภาพจริง การปฏิบัติจริงการใช้ในชีวิต ประจำวันมากกว่าประเมินผลจากแบบทดสอบ 2. วัด 3 มิติ โดย - ประเมินจากสภาพจริง โดยการสังเกต - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยวิเคราะห์พฤติกรรม 3. วัดผลจากการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ การมีส่วนร่วม โดยการวัดและประเมินก่อน-หลังดำเนินการ นำผลปรับปรุงในระบบ PDCA อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอ การอภิปรายผลเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. วิธีวิทยาการวิจัยอนาคต ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Futures Research) มาใช้ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) ซึ่งเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR มีขั้นตอน จำนวนหลายรอบติดต่อกัน อาจทำให้ผู้ให้ข้อมูลบางคน ไม่มีเวลาพอ ขาดความต่อเนื่องที่จะตอบแบบสอบถามในรอบต่อไป หากผู้วิจัยกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญไว้ไม่มากพอ การนำเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR มาใช้ในการศึกษาแนวโน้มหรือสภาพการณ์ในอนาคต จึงควรคำนึงถึงการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่ยินดีให้ความร่วมมือตลอดทั้งกระบวนการ

การประยุกต์วิธีการทางสถิติในการ จำแนกจัดกลุ่มแนวโน้มสภาพการณ์สืบเนื่องได้นำเทคนิค

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) มาใช้ในการ วิเคราะห์แนวโน้มสภาพการณ์ที่มีผู้เชี่ยวชาญมีมติเห็น จำนวน 5 ด้าน (201 สภาพการณ์) ซึ่งการใช้เทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหาเพียงอย่างเดียว อาจมีข้อจำกัด เรื่องความเชื่อมั่นของแนวโน้มสภาพการณ์ที่กลุ่มจัดได้ เนื่องจากมีความเป็นอัตวิสัย (Subjective) ค่อนข้างสูง เพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการจัดกลุ่มแนวโน้ม สภาพการณ์ที่ต้องการนำไปใช้สร้างวงล้ออนาคต น่าจะ มีการทดลองนำวิธีทางสถิติ เช่น การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) การวิเคราะห์จัดกลุ่ม (Cluster Analysis) เข้ามาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคนิคการ วิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้การจำแนกจัดเป็นกลุ่ม แนวโน้มสภาพการณ์สืบเนื่องมีความชัดเจนมากขึ้น (จุมพล พุทธิพรชิวิน, 2551)

2. การประยุกต์ภาพอนาคตหลักสูตร พลเมืองศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) ไปสู่การปฏิบัติ

2.1 การบริหารจัดการหลักสูตร พลเมืองศึกษาของหน่วยงานในระดับนโยบาย ได้แก่

กระทรวงศึกษาธิการ สภาพพัฒนาการเมือง และฝ่ายงานสร้างสำนึกพลเมืองสถาบันพระปกเกล้า ฯลฯ ได้นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการวางแผน กำหนดเป็นนโยบายสร้างความเป็นพลเมืองในระดับชาติในด้านต่างๆ ที่มีความชัดเจนต่อเนื่องและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 การพัฒนาหลักสูตรพลเมืองศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และบรรจุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เตรียมการสู่หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล จึงควรมีการสร้างภาพอนาคตพลเมืองศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรพลเมืองศึกษาให้มีประสิทธิภาพเหมาะสม (วิจารณ์ พานิชย์, 2555)

3. ข้อค้นพบจากการวิจัย

3.1 ผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มสภาพการณ์สืบเนื่อง จำนวน 5 ด้าน ตามกรอบแนวคิดผลการสร้างวงล้ออนาคต พบว่าสภาพการณ์พลเมืองที่ได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมีผลต่อคุณลักษณะของพลเมืองที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้พลเมืองศึกษามีการเชื่อมโยงกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) หลักสูตรพลเมืองศึกษามีการบูรณาการสาระและกระบวนการพัฒนาสร้างสำนึกความเป็นพลเมืองเข้าไปทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) องค์กรของรัฐ ภาคเอกชน และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดหลักสูตรของสถานศึกษามากขึ้น 4) ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีสำนึกในเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคนของตนเอง มีเสรีภาพ มีสำนึกสาธารณะเป็นพลเมืองที่รวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำเพื่อส่วนรวม

3.2 การวัดและประเมินผลภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษา มุ่งเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 28) โดยมุ่งเน้นที่การวัดผลพฤติกรรมลงมือปฏิบัติ (Performance) เพื่อให้ผู้เรียนทำมีสำนึกความเป็นพลเมืองตามจุดมุ่งหมายหลักสูตรและเป้าหมายของพลเมืองศึกษาที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนอย่างแท้จริง

4. การเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบของงานวิจัยอื่นที่ทำมาก่อนหน้า (Refinement of Study)

มีทั้งงานวิจัยเพื่อศึกษาอนาคตภาพหลักสูตร เช่น ดวงภา มกรานุรักษ์ (2554) ได้ศึกษาอนาคตภาพอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า ชาตรี ศรีไพพรรณ และคณะ (2554) ได้ศึกษาอนาคตภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ระบบทวิทัศน์ และยุทธศาสตร์เพื่อการเปลี่ยนแปลงจากรากฐาน ชมพูนุช ร่วมชาติ (2550) ได้ศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษหน้า ซึ่งงานวิจัยหลักสูตรที่กล่าวมา มุ่งเน้นการวิจัยภาพอนาคตหลักสูตร โดยใช้เทคนิคเดลฟายหรือเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR มีเพียงการวิจัยอนาคตภาพการจัดการศึกษาเท่านั้นที่มีการใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตหลายแบบผสมผสานกัน ได้แก่ เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เทคนิควงล้ออนาคต และผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มสภาพการณ์สืบเนื่อง

หรืองานวิจัย เรื่อง อนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2555-2565) มีข้อค้นพบที่มีความแตกต่างจากงานวิจัยอื่นที่กล่าวมาแล้วดังต่อไปนี้

4.1 งานวิจัยนี้ศึกษาอนาคตภาพหลักสูตรที่ครอบคลุมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับชั้น คือ ระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.2 งานวิจัยนี้มีการศึกษาถึง 1) แนวโน้มสภาพการณ์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรพลเมืองศึกษาในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีนโยบายการศึกษาของรัฐ นโยบายด้านการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง 2) การบริหารจัดการหลักสูตรพลเมืองศึกษา 3) ผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มสภาพการณ์สืบเนื่องของแนวโน้มหลักสูตรพลเมืองศึกษา

4.3 ภาพอนาคตหลักสูตรพลเมืองศึกษาของงานวิจัยนี้ เขียนขึ้นตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านพลเมืองศึกษาจากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตหลายแบบผสมผสานกัน ได้แก่ เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR เทคนิคการสร้างวงล้ออนาคต และผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มสภาพการณ์สืบเนื่อง ซึ่งแตกต่างจากภาพอนาคตหลักสูตรของผลงานวิจัยที่ผ่านมา จะเขียนขึ้นตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพียง

กลุ่มเดียว โดยใช้เทคนิคการวิจัยเดลฟายหรือเทคนิคการวิจัยแบบ EDFR

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานระดับนโยบายและหน่วยงานระดับปฏิบัติ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาหลักสูตรและบริหารหลักสูตรพลเมืองศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารจัดการหลักสูตรพลเมืองศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการณ์จริงของชุมชน และสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำผลการวิจัยประยุกต์ใช้ใน

การพัฒนาหลักสูตร จัดทำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาสังคมของการศึกษา เพื่อความเป็นพลเมืองให้ชัดเจนและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยอนาคตภาพหลักสูตรพลเมืองศึกษาในระดับการศึกษาอื่นๆ เช่น ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ได้ภาพรวมหลักสูตรพลเมืองศึกษาสำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในทุกๆระดับ

ควรมีการนำวิธีการทางสถิติ เช่น การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) การวิเคราะห์จัดกลุ่ม (Cluster Analysis) เข้ามาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้การจัดจำแนกกลุ่มแนวโน้มสภาพการณ์สืบเนื่องมีความเชื่อมั่นมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิถีชี คอมมิวนิเคชั่น.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *เอกสารรายงานการประชุม การพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างพลเมืองโลกในอนาคต*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษา.(2553). *ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองไทย*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2553, จาก <http://www.manager.co.th>
- คณะกรรมการการศึกษา. (2550). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง*. ม.ป.ท. ถ่ายเอกสาร.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2551). การวิจัยอนาคต. *วารสารสมาคมการวิจัย*, 13(2), 9 – 13.
- ชมพูนุท ร่วมชาติ. (2553). *อนาคตภาพหลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษหน้า (2550 – 2559)*. คุรุศาสตร์ดุษฐ์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2553). *รายงานการประชุม เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเพื่อการสร้างพลโลกในอนาคต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ปกรณ์ ประจัญบาน. (2552). *การพัฒนาตัวชี้วัดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้*.
- วิจารณ์ พานิชย์. (2555). *การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สำลี ทองธิว. (2553). *กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 12(1).
- Angell, V. Ann. (1991). Democratic Climates in Elementary Classrooms. A review of theory and research, *Theory and research in social education*. 22(Summer 1991): 241 – 266
- Wallace, Joan Tessmer. (2002). *The impact of technology on the curriculum form 1986 to 2000: A Delphi study of recognized authorities in the field of curriculum and instruction*. Retrieved December 07, 2002, from http://thailis.uni...net.th/DAO2_detail.nsp